# لزوم توجه به تاریخ علم در بحث های علمی

چیزی که الآن می‌خواهم عرض کنم این است: تاریخ یک علم و یک مسأله نقش بسیار مهمی در ذهنیت شما نسبت به آن علم دارد. این عرض من است. مکرر هم گفته ام. خود من به‌عنوان یک طلبه نیازی به تاریخ یک بحث را لمس کرده‌ام. داشتم مستمسک مرحوم آقای حکیم و فروعاتی که صاحب عروه آورده‌اند را می‌دیدم. الآن که ما هفت-هشت سال کلمه به کلمه مباحثه کردیم و چیزهایی را خوانده‌ایم کاملاً برایم واضح شد که دانستن تاریخ یک بحث خیلی مهم است.

در مستمسک جلد ششم، از صفحه ۲۳۰ شروع می‌شود، منظور من تا صفحه ۲۵۲ است. بیست صفحه مستمسک است. در این بیست صفحه مطالبی هست که خیلی جالب است. یعنی اگر شما تاریخ این بیست صفحه مستمسک را در فقه ملاحظه بکنید اصلاً فضای بحث و خیلی چیزهایی که در اینجا غامض می‌شود، یک جور دیگر می‌شود. سید فروعاتی را مطرح می‌کنند. بزرگان فقها و ایشان مطالبی را می‌گویند، ما که الآن مباحثه کردیم وقتی نگاه می‌کردم به این صورت به ذهنم می‌آمد ...؛ حال خودم را عرض می‌کنم؛ ادعائی ندارم که درست است؛ بعضی از فروعاتی که سید مطرح می‌کنند ریشه فقهی عمیقی دارد. از آن جا ناشی شده. و جالب این است که این ریشه‌ها و جذور در یک فضایی بوده که بعداً محو شده. یعنی فضای ذهنی کاملاً عوض شده. بعد دنبالهٔ آن فروعاتی می‌آید؛ آن فروعاتی که جذور قبلی دارد آمده، فروعات بعدی که برای فضای جدید است هم آمده، اگر بخواهید خوب جلو بروید و دقیق خط‌کش بگذارید و با ملاحظات دقیق جلو بروید به تهافت می‌رسید.

چرا به تهافت می‌رسید؟ رمز تهافت این است که این فروعاتی که در این بیست صفحه مطرح می‌شود برای دو فضا است. برخی از فروعاتش در فضای جدید مطرح می‌شود و برخی از آن‌ها برای قبل است. من بعضی از آن‌ها را اشارات عرض می‌کنم.

دیدی عبارتی که از تبیان نقل شده بود و آن هایی که عبارت را نقل نکرده بودند، در تبیان عبارت «تطلع فی اخبارهم» نبود. چاپ جدید تبیان را دیدم. پی دی اف آن را گذاشته‌اند. چاپ آل البیت. از نکات جالبی هم که در مباحثه ما تکرار شد را عرض می‌کنم. آل البیت هم مجمع و هم تبیان را چاپ جدید کرده‌اند. در مجمع البیان در چاپ های غیر آل البیت آمده بود که شیخ الطائفه فرموده‌اند «و الوجه الاخیر املح الوجوه». در چاپ آل البیت «اصلح» آمده بود. یعنی مثل تبیان مطبوع بود. تذکر هم نداده بودند که در نسخه‌های متعدد از مجمع «املح» است. قبلاً عرض کردم. جالب این است تبیان آل البیت را هم چاپ کرده‌اند، به این عبارت شیخ که در تبیان مطبوع «اصلح الوجوه» بود رسیدند، اما «املح الوجوه» است! یعنی عبارت شیخ الطائفه در تبیان آل البیت «املح الوجوه» است. تذکر هم نداده‌اند که در کتاب‌های دیگر «اصلح» است. یعنی مجمع آل البیت شده «اصلح»، تبیان آل البیت شده «املح»! بدون این‌که تذکری هم داده شود. خوب است کسی که دسترسی دارد تذکر بدهد که حداقل در پاورقی تذکر داده شود

---

بازبینی #2
ایجاد شده 17 آوریل 2024 15:38:38 توسط ... .
به روزرسانی شده 27 مه 2024 14:36:31 توسط ... .